

Härnösands kommuns revisorer

Till
Socialnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

2019-11-21

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 27 februari 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Grundläggande granskning - Socialnämnden

Revisionsrapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-11-21

Antal sidor 8

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - Socialnämnden

2019-11-21

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Utbildning	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	7
4	Risker identifierade av nämnden	8

Härnösands kommun

Grundläggande granskning - Socialnämnden

2019-11-21

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Lägg in sammanfattande bedömning

Vi rekommenderar socialnämnden:

- att i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomföra en grundläggande politikerutbildning, se avsnitt 3.1
- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, avsnitt 3.2
- att se över arbetet med intern kontroll, se avsnitt 3.4.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna, både ordinarie och ersättare, i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av socialnämndens ordförande och förvaltningschef på socialförvaltningen.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 18 ledamöter och ersättare. Åtta ordinarie ledamöter och fem ersättare har svarat.

3.1 Utbildning

Socialnämnden har enligt uppgift inte erbjudit de förtroendevalda någon grundläggande politikerutbildning. Däremot har ledamöterna fått en grundläggande introduktion gällande deras roll samt en kort introduktion kring relevant lagstiftning.

I oktober månad hade nämnden en informationsdag tillsammans med förvaltningen, dagen innehöll bl.a. verksamhetsbesök, information om olika verksamheter samt information kring ekonomi och aktuell lagstiftning.

Av de svarande anser åtta stycken att de tagit del av ändamålsenlig utbildning. Till svar på frågan huruvida det saknades något i utbildningen har två personer efterfrågat mer utbildning gällande intern kontroll.

3.1.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden erbjudit de förtroendevalda utbildning. Däremot anser vi att det är viktigt att nya förtroendevalda ledamöter får ta del av en grundläggande politikerutbildning som bl.a. lyfter nämndens arbete och ansvar samt kommunens styrning och ledning i syfte att underlätta införandefasen i den politiska arenan.

Vi rekommenderar att nämnden i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomför en grundläggande politikerutbildning.

3.2 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	11		2	
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara	6		7	
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året? ¹	8	3	1	1
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen?	6	1	4	2

Nämnden beslutade den 22 november år 2018² att anta verksamhetsplan för år 2019. Av verksamhetsplanen framgår de kommunövergripande mål som rör nämndens verksamhet samt de tillhörande resultatuppdag och styrtal. Det framgår däremot inte hur nämnden ska gå tillväga för att uppfylla de övergripande målen eller när dessa ska följas upp.

Av verksamhetsplanen framgår även nämndens egna beslutade mål som utförts i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande målsättningar. Till dessa nio verksamhetsmål följer en beskrivning samt plan för uppföljning gällande kommunikationsverktyget SBAR. Vid jämförelse med de kommunövergripande målen framgår däremot en skillnad vad gäller måltalet avseende minskad sjukfrånvaro. Av de kommunövergripande målen framgår att sjukfrånvaron inte ska överstiga 6,8 % medan det av nämndens egna beslutade verksamhetsmål framgår ett måltal på 7 %.

Vi har tagit del av måluppföljning per 2019-04-30 och 2019-08-31 varav nämnden vid dessa tillfällen följt upp verksamhetsmålet avseende minskad sjukfrånvaro inom Socialförvaltningen. Av måluppföljningen per sista april framgår att sjukfrånvaron har ökat sedan årsskiftet och att det ackumulerade sjuktalet för januari och februari uppgår till 7,47 %. Denna ökning av sjukfrånvaro förklaras bl.a. av en högre arbetsbelastning till följd av en neddragen tjänst och ett antal hel- och deltidssjukskrivna. Av delårsrapporten per sista augusti framgår att sjukfrånvaron har minskat och att nämnden bedömer måltalet på 6,8 % som uppnått.

Vad gäller nämndens övriga 14 verksamhetsmål har ingen måluppföljning skett.

3.2.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden beslutat om egna mål i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande mål, däremot anser vi att nämndens mål bör vara i linje med de övergripande målen. Av exempelvis kommunfullmäktiges mål vad gäller

¹ En ledamot har till fråga 1.3 svarat att nämnden behöver bli bättre på att följa upp hur målen utvecklas.

² 2018-11-22 § 180

sjukfrånvaro framgår ett måltal på 6,8 % medan det av nämndens egna mål framgår ett måltal på 7 %.

Vidare anser vi att det även är viktigt att styra, och därmed följa upp, mot de mål som kommunfullmäktige fastställt i verksamhetsplanen. I och med att merparten av fullmäktiges mål endast följs upp en gång per år saknar nämnden möjligheten att vidta åtgärder under året. Uppföljningen blir således endast en form av efterkontroll.

Vi anser att nämnden regelbundet behöver följa upp att indikatorer och måltal följs samt deras effekt på verksamhetsmålen. Detta för att vid avvikelser kunna fatta beslut om måluppfyllande åtgärder.

Vi rekommenderar därför nämnden att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

3.3 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans?	9	2	2	
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året? ³	13			
2.3	Har nämnden/styrelsen fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget? ⁴	5	1	5	2
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget? ⁵	9	1	2	1

Nämnden upprättade den 7 maj år 2018⁶ ett budgetförslag för år 2019. Denna budget kom senare att revideras vid två tillfällen varav den första revideringen genomfördes samband med fastställandet av verksamhetsplan i november 2018⁷. Vid denna revidering presenterades ett åtgärdsprogram motsvarande 13,3 mnkr som innebar att det saknades 3,6 mnkr för budget i balans. Nämndens andra revidering av detaljbudgeten genomfördes 28 mars 2019⁸ och grundade sig på en djupare ekonomisk analys som resulterade i en omfördelning av medel och åtgärder motsvarande 3,6 mnkr för att nå en budget i balans.

Nämnden har följt upp ekonomin per februari, mars, maj och juli. Avseende den ekonomiska uppföljningen per juli redovisar nämnden ett underskott motsvarande 3,8 mnkr som framförallt beskrivs orsakats av högre personalkostnader än budgeterat.

³ Ledamöter har till fråga 2.2 svarat att nämnden följer upp ekonomin månadsvis

⁴ Ledamöter har till fråga 2.3 svarat att mer åtgärder kommer behöva tas i.o.m. ökade kostnader med sommarvikarier.

⁵ En ledamot har till fråga 2.4 svarat att konsekvensanalyser har gjorts för besparingsområden inför 2019.

⁶ 2018-05-07 § 68

⁷ 2018-11-22 § 180

⁸ 2019-03-28 § 56

Socialnämnden har även fått i uppdrag att till kommunstyrelsen månadsvis åiterrapportera utfall av beslutade besparingar i relation till beräknade besparingar. Av redovisningen per sista juli⁹ framgår en planerad besparad effekt motsvarande 7,5 mnkr varav nämnden uppnår en besparad effekt motsvarande 11,9 mnkr.

Vid tertialrapport 1 per sista april redovisade nämnden en budget i balans. Av delårsrapporten per sista augusti redovisas ett underskott motsvarande 1,5 mnkr och en helårsprognos motsvarande -7,4 mnkr. Detta beskrivs orsakas av bl.a. högre personalkostnader, +6,3 mnkr jämfört med budget.

3.3.1 Bedömning

Vi kan konstatera att nämnden följer upp ekonomin och har upprättat handlingsplaner för en ekonomi i balans vilket vi ser positivt på.

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	9	1	3	
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och konsekvensanalysen som ligger till grund för planen? ¹⁰	4	3	2	4
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	10		2	1
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister	8		3	2

Vi har tagit del av nämndens internkontrollplan för år 2019 som beslutades 19 juni 2019¹¹. Till grund för internkontrollplanen som omfattar tre processer ligger en genomförd riskanalys.

Av internkontrollplanen framgår att nämnden kommer kontrollera fem stycken risker, varav tre stycken kontrollmoment bedöms ha högt riskvärde.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning för intern kontroll år 2019.

⁹ 2019-08-29 § 147

¹⁰ En ledamot har till fråga 3.2 svarat att nämnden antagit förslag från tjänstemän men inte analyserat eller arbetats igenom av nämnden.

¹¹ 2019-06-19 § 133

2019-11-21

3.4.1 Bedömning

Vi kan konstatera att nämnden har sammanställt en risk- och väsentlighetsanalys för internkontrollplanen, däremot kan vi inte se en tydlig koppling mellan de valda interna kontrollerna och verksamhetens processer.

Vi anser att risk- och väsentlighetsanalysen bör utgå från verksamheternas processer och de kontroller som redan är inarbetade i processernas styrning. Brister eller avsaknad av inarbetade kontroller i processerna som inte är funktionella och effektiva kan därigenom upptäckas och åtgärdas i förebyggande syfte. Uppföljningen av intern kontroll avseende kontrollmoment bör därför vara inriktad på att kontrollera följsamhet till de redan inarbetade kontrollerna i processerna samt identifiera brister i dessa kontroller.

Vi rekommenderar att nämnden ser över arbetet med intern kontroll.

4 Risker identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, kompetens- och resursbrist samt bristande efterlevnad av regelverk som utmaningar. Vidare framkommer även följsamhet av basala hygienrutiner samt bristen av olika boendeplatser såsom familjehem och äldreboende som en risk.

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.